

λοπν. (Λογγ.) γκιόνι τό, "Ηπ. Θεσσ. (Παλαμ. κ.ά.) γιόν' Θράκ. (Μάδυτ.) γιόνι άγν. τόπ. τόπ. κιόνι Πελοπν. (Χατζ.)

Έκ τοῦ Ἀλβαν. *gjon*. Ίδ. G. Meyer, Neugr. Stud., 2, 65. Πβ. τοῦ αὐτοῦ Alban. Wörterb., 141. Πβ. εἰς ἐγγρ. τοῦ 1687 «τὸ χωράφι εἰς τοῦ Γκιόνη».

1) Τὸ πτηνὸν Σκῶψ ὁ κοινὸς (Otus scops) τῆς οἰκογ. τῶν Γλαυκιδῶν (Strigidae) κοιν. : Ὁ γκιόνης μένει ὁλοχρῶ- νοῦθε ἐδῶ καὶ τὸ λέει, ἅμα ζεστάνη ὁ τόπος Πελοπν. (Κλει- τορ.) Εἴχαμαν ἓνα βλάτανο καὶ κάθονταν ἀπάνου ὁ γκιόνης "Ηπ. (Μαργαρ.) Ἀπόψι ὄλ' τ' νύχτα ἄκουα τοῦ γκιόν' Μα- κεδ. (Ἀρκοχώρ.)

... "Οδας ἀφιφώνη,
τὸ πουλλὶ θλιμμένο 'ς τὸ κορὶ γλαρώνει
τὸ ὅλη νύχτα κράζει: τζόνη, τζόνη

("Οδας ἀφιφώνη = ὅταν νυχτῶνη, κορὶ = κλάδος· ἐκ παρα- μυθ.) Πελοπν. (Ξεχώρ.) || Φρ. Γίβ'κίς γκιόν'ς (ἡγρύπνησες καθ' ὅλην τὴν νύκτα) "Ηπ. (Τζουμέρκ.) Γκιόν'ς νὰ γέβ'ς! (νὰ μείνης ἐρημος καὶ νὰ θρηνηῖς διὰ τὴν καταστροφὴν σου· ἀρά) "Ηπ. || Παροιμ.

Ποῦ' χει γκιόνη 'ς τὸ βουνό, | καρτερεῖ νὰ δῇ καλό ;
(ἐπὶ τοῦ προσδοκῶντος ἀδύνατον βοήθειαν) Αἰγιν.

Τὸ κακὸ γυρεῦ' ὁ γιόνης, | τὸ κακὸ του τότε βρῖσκει
(ὁ ἐπιδιώκων τὴν ἀδικίαν τιμωρεῖται) Κεφαλλ.

Γκιόνης δέρνει, γκιόνης σκούζει, | γκιόνης τρέχει κι
ἀγκαλνάει
(ἀγκαλνάει = καταγγέλλει) I. Βενιζελ. Παροιμ.², 48, 82 || Γνωμ.

Λαλεῖ ὁ γκιόνης γιὰ νερό κι ὁ χουρχουλῖος γιὰ ξέρεη
(χουρχουλῖος = βύας, μ π ο ὤ φ ο ς) Πελοπν. (Καστρ.) Τὸ
γνωμ. εἰς παραλλαγ. πολλαχ. || Ἀσμ.

Γιὰ δὲς πῶς τὰ 'φερ' ὁ καιρός, πῶς τὰ 'φεραν οἱ χρόνοι,
νὰ παῖζ' ὁ λύκος μὲ τ' ἀρνὶ κ' ὁ γκιόνης μὲ τ' ἀηδόνη
|| Ποιήμ.

Ὁ γκιόνης τὸ αἰώνιο παράπονό του ἀρχίζει
I. Πολέμ., Χειμῶνανθ., 148

Καὶ δὲν ἀκούγονταν ψυχὴ οὔτε ἡ φωνὴ τοῦ γκιόνη
K. Κρυστάλλ., Καλόγ. Κλεισούρ., 5, 133

Ὡς καὶ τὰ κυπροκούδουνα κ' οἱ γκιόνηδες κι οἱ γρούλλοι
ἐμέθυσαν ἀπ' τὴ χαρὰ τ' ἀποψινοῦ τ' Ἀπριλίη

Σ. Γρανίτσ., εἰς Ἀνθολ. Η. Ἀποστολίδ., 58 Συνών. γ κ ι ο -
ν ά κ ι 1, κ λ ὤ σ σ ο ς, ν υ χ τ ο π ο ὄ λ λ ι, χ α ρ ο -
π ο ὄ λ λ ι, χ ο υ χ ο υ ρ ι σ τ ῆ ς. 2) Μετων., ἄνθρωπος
εὐήθης, βλάξ Εὐβ. (Αἰδηψ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. κ.ά.): Τί πε-
ριμέν'ς ἀπ' αὐτὸν τοῦ γκιόν'! Αἰδηψ. Γκιόν'ς εἰσι 'λότιλα!
Αἰτωλ. Συνών. βλ. λ. γ κ ι ο ν ά κ ι 2. 3) Τὸ πέος Πελοπν.
(Δημητσάν.) Στερελλ. (Ἀράχ.) : "Ελα νὰ μ' δῆς τοῦ τζιόν'
'Αράχ. Συνων. ἀ γ γ ο ὄ ρ ι 1β, κ α λ α μ π α λ ῖ κ ι, ν τ α -
λ α β έ ρ ι, ψ ω λ ῆ. γ) Ὑπὸ τὸν τύπ. τ' ἀβγά τοῦ γκιόνη,
οἱ ὄρχεις Στερελλ. (Ἀράχ.) Συνών. ἀ γ γ ε ι ὄ 6, ἀ μ α ρ -
τ ω λ ά (βλ. ἀ μ α ρ τ ω λ ὄ ς B2), ἀ μ ά λ α γ α (βλ. ἀ -
μ ά λ α χ τ ο ς 1γ), ἀ ρ χ ῖ δ ι α, ἀ χ α μ ν ά (βλ. ἀ χ α -
μ ν ὄ ς), γ ε ῖ τ ο ν ε ς, δ ι δ ὄ μ ι α, τ ρ υ φ ε ρ ά (ιδ.
τ ρ υ φ ε ρ ὄ ς), τ ρ υ φ ε ρ ο ὄ λ ι α (βλ. τ ρ υ φ ε ρ ο ὄ -
λ η ς. Πβ. ἀ μ ε λ έ τ η τ α (βλ. ἀ μ ε λ έ τ η τ ο ς).

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπόν. Ἀθην. Πελοπν. (Βούρβουρ.) Στερελλ.
(Αἰτωλ.) Τσακων. κ.ά., ὡς παρωνύμ. ὑπὸ τὸν τύπ. Γιόνης
Κεφαλλ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. Σ' τοῦ Γκιόνη "Ηπ.
(Φιλιάτ.) Παξ. Σ' τοῦ Γκιόν' Θεσσ. (Πήλ.) Σ' τοῦ Γκιόνη

τῇ Ρίζα Πελοπν. (Καρδαρ.) Σ' τοῦ Γκιόνη τὸ Λάζο (=λόχη) Πελοπν. (Γορτυν.) Τ' Γκιόν' τοῦ Πλάι Θεσσ. (Συκαμν.) τοῦ
Λιβάδ' τ' Γκιόν' Θεσσ. (Ὀζύν) Τοῦ Ἀ'θάρ' τ' Γκιόν' "Ηπ.
(Πράμαντ.) Γιόν' Βρούσ' Εὐβ.

γκιόξαρης ἐπίθ. "Ηπ. (Δρόβιαν.)

Έκ τοῦ οὖς γ κ ι ο ξ ά ρ ι.

Ὁ φορῶν γ κ ι ο ξ ά ρ ι, τὸ ὅπ. βλ.

γκιόξάρι τό, "Ηπ. (Παραμυθ.) γκιόξάρ' "Ηπ

Έκ τοῦ οὖς γ κ ι ὀ ξ ι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ά ρ ι (I).

Ἀργυροῦν ἢ ἐπὶ χρυσον κόσμημα τῆς ἐθνικῆς ἀνδρικήs
ἐνδυμασίας φερόμενον ἐπὶ τοῦ στήθους. Συνών. τ σ α -
π ρ ά ζ ι.

γκιόξι τό, "Ηπ. (Αὐλοτοπ. Δερβίτσ. Δίβρ. Κόκκιν. Λάκ-
κα Σούλ. Μαργαρ. Τσαμαντ) γκιόξ' "Ηπ. (Ἀρτοπ. Ζαγόρ.
Κουκούλ. Κρυοπ. Σχωρ.) γκιόκοσ' "Ηπ. (Πρέβ.) κιόνξι
Πόντ. γκιόσ' "Ηπ. (Ζαγόρ.) γκιόξη ἢ, "Ηπ. (Μαργαρ.)

Έκ τοῦ Ἀλβαν. *gjos* = στῆθος, θώραξ.

1) Ἰδίᾳ κατὰ πληθ., τὸ στῆθος, τὸ στέρνον ἐνθ' ἄν.: Τὸν
ἐπιακε 'πὸ τὸ γκιόξι καὶ τὸ βέταξε κάτ' "Ηπ. (Μαργαρ.)
Σ' βῆκε τοῦ γκιόξ', δὲ ράβ'ς λίγον τοῦ π'κάμ' σό σ'; "Ηπ.
(Κρυοπ.) Οὐ λύκους ἄρπαξι τοῦ μπ'λάρ' ἀπὸ τοῦ γκιόξ'
"Ηπ. (Κουκούλ.) Μὴν ἀνοίγ'ς τὰ γκιόξια σ' ἔτσ', θὰ κρνώης
"Ηπ. (Ζαγόρ.) Πιάσ' τ' γίδα 'ς τὰ γκιόξια, νὰ δῆς ἂν εἶνι
παχειὰ αὐτόθ. || Ἀσμ.

Ἐχεις ὠμίτζα 'πίπλατα, κιόνξα ἀρματωμένα
Πόντ. β) Μεταφ., δύναμις, ἱκανότης "Ηπ. (Ζαγόρ. Τσα-
μαντ.): Αὐτὴ ἡ δουλειὰ θέλει γκιόξι Τσαμαντ. Γιὰ νὰ κάβ'ς
αὐτὴ τ' δ'λειὰ, θέλ'ς μιγάλον γκιόσ' Ζαγόρ. 2) Ὁ μαστὸς
"Ηπ. (Μαργαρ.): Δὲ 'ν ἀπολάγαμαν τὴ γκιόξη. Μαζωνομά-
σταν καὶ φυλαγομάσταν νὰ μὴ φαινόμεσταν.

γκιορὲ ἐπίρρ. Κωνπλ. γιορὲ Κρήτ. (Ἡράκλ.) γκιουρὲ
Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Μακεδ. (Πάγγ.) κιορὲ Πόντ. (Κοτύωρ.
Σάντ.) κιορὲν Πόντ. (Χαλδ.) κιορᾶν Πόντ. (Χαλδ.) κορᾶ
Καππ. (Φάρασ.) κερᾶ Πόντ. (Σάντ.)

Έκ τοῦ Τουρκ. *göre* = συμφώνως.

1) Συμφώνως πρὸς τι, ἐν συμφωνίᾳ Καππ. (Φάρασ.)
Πόντ. (Κοτύωρ. Σάντ. Χαλδ.): Σ' σὸ εἴπαμε κιορὲ ποίσον
Κοτύωρ. || Παροιμ. Σ' σὸ γεργάνι σ' κιορὲν ἄπλωσον τὰ
ποδάρε'σ' (γεργάνι = ἐφάπλωμα. Συνών. παροιμ. Ἀ π λ ω -
ν ε τ ά π ὄ δ ι α σ ο υ κ α τ ά τ ὀ π ά π λ ω μ ά σ ο υ
κοιν.) Πόντ. 2) Προφανῶς Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Κρήτ. (Ἡ-
ράκλ.) Κωνπλ. Μακεδ. (Πάγγ.): Πάει γιορὲ-γιορὲ νὰ μα-
λώσωμε Ἡράκλ. Μὴ ἀδίκωφι γκιουρὲ-γκιουρὲ Πάγγ.

γκιὸς ἐπιφών. κλητικόν "Ηπ. (Μέτσοβ. Σιράκ. κ.ά.)
γ ὄ ς "Ηπ. (Ἰωάνν.)

Λέξις πεποιημένη.

Προτρεπτικὸν εἰς ἡμίονον διὰ νὰ προχωρήσῃ ταχύτερον
ἢ νὰ στραφῇ πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ ἐνθ' ἄν. Πβ. γ κ ι ὄ.

γκιόσα ἢ, σύνθηθ. γιόσα Ἀνδρ. Ζάκ. "Ηπ. (Ἰωάνν.)
Θεσσ. Μύκ. Πελοπν. (Βραχν. Λακεδ.) κ.ά.

Έκ τοῦ Ἀλβαν. *gjos*. Κατὰ G. Meyer, Neugr. Stud.,
2, 65, ἡ λ. ἐν τῇ Ἀλβαν. σημαίνει ψητὸν αἰγείου κρέας καὶ
προέρχεται ἐκ τῆς Σερβ. *kosje*.

